

**METODA
SYMULTANICZNO-SEKWENCYJNA
W PRZEDSZKOLU**

**OPRACOWAŁA
Anna OZIEMBŁOWSKA**

Spis treści

Wstęp	3
Metoda Krakowska w mojej pracy	5
ETAP I SAMOGŁOSKI	6
ETAP II OD SYLABY OTWARTEJ DO PIERWSZYCH WYRAZÓW	8
ETAP III CZYTANIE SYLAB ZAMKNIĘTYCH	8
ETAP IV CZYTANIE NOWYCH SYLAB OTWARTYCH I ZAMKNIĘTYCH	9
ETAP V SAMODZIELNE CZYTANIA TEKSTÓW	9
Propozycje zabaw	10
Podsumowanie	13
Bibliografia	14

Wstęp

Coraz częściej nauczyciele spotykają się w przedszkolach z dziećmi z opóźnionym rozwojem mowy, wadami wymowy. Przykra jest ta rzeczywistość, ale w natłoku bodźców wizualnych (komputer, tablet, telefon, telewizor, billboardy itp.) zagubiła się wrażliwość słuchowa. Po raz pierwszy spotkałam się z metodą krakowską na zajęciach logopedycznych. Zachęcona informacjami, że można ją wykorzystać w pracy z grupą dzieci, zgłębiłam wiedzę na jej temat.

Symultaniczno-Sekwencyjna Nauka Czytania to metoda, której celem jest nauka poprawnej mowy oraz czytania. Metoda ta jest niezwykle skuteczna. Stymulacja rozwoju mowy odbywa się poprzez łagodne przechodzenie od ćwiczeń symultanicznych (prawopółkulowych) do sekwencyjnych (lewopółkulowych), aby w końcu połączyć obydwie typy w jedną całość. Podstawowym założeniem metodologicznym w proponowanej strategii jest nauka czytania sylabami.

Symultaniczno-Sekwencyjna Nauka Czytania zakłada następujące etapy pracy:

- Etap I: Od samogłosek prymarnych do sylaby otwartej.
- Etap II: Od sylaby otwartej do pierwszych wyrazów.
- Etap III: Czytanie sylab zamkniętych.
- Etap IV: Czytanie nowych sylab otwartych i zamkniętych.
- Etap V: Samodzielne czytanie tekstów.

Najważniejsze zasady pracy metodą symultaniczno-sekwencyjną to:

- Zajęcia należy rozpocząć od ćwiczeń łatwych, z których wykonaniem dziecko nie będzie miało trudności. Sukces, nawet najmniejszy zachęca do działania, poznawania.
- Dziecko może rozpocząć kolejny etap czytania pod warunkiem opanowania poprzedniego. Bardzo ważne jest opanowanie umiejętności rozpoznawania samogłosek, aby przejść do etapu sylab otwartych.
- Nauczyciel musi pamiętać o przechodzeniu od prawopółkulowego czytania (symultanicznego - samogłoski, onomatopeje, całe wyrazy) do lewopółkulowego (sekwencje-sylaby). Nauczyciel powinien dążyć do tego, aby dziecko sprawnie wykonywało ćwiczenia odczytywania sylab i układania z nich wyrazów.

- Należy przeplatać zadania ćwiczeniami ogólnorozwojowymi, zwłaszcza ćwiczeniami pamięci sekwencyjnej i symultanicznej, ćwiczeniami analizy i syntezy wzrokowej oraz ćwiczeniami układania szeregów i sekwencji tematycznych i atematycznych.
- Poszczególne głoski muszą być wprowadzane w sylabach, a nie w izolacji ponieważ nie uczymy głoskowania. Autorka podkreśla tezę, że sylaba jest najmniejszą jednostką percepcyjną.
- Praca opiera się na trzech zasadach:
 - Powtarzanie,
 - Rozumienie (rozpoznawanie),
 - Nazywanie (odczytywanie).
- Podczas układania i czytania zawsze należy zachować kierunek od strony lewej do prawej, zgodnie z obowiązującą zasadą podczas czytania i pisania w języku polskim.
- Nauczyciel stosuje technikę odwracania ról: najpierw my uczymy dziecko, potem dziecko uczy nas.
- Należy zwracać się do dziecka prostym językiem oraz sprawdzać czy rozumie polecenie.
- Ten sam materiał powtarzamy wielokrotnie, aż do dobrego opanowania.
- Aby urozmaicić zajęcia można zapisywać sylaby np. na różnokolorowych karteczkach, na piasku, na folii, na szkle itp. Ponieważ czynność odczytywania sylab jest na początku trudna, warto używać pacynki lub zwierzątka, które grając rolę dziecka, pokazują wypowiedane przez dorosłego głoski, a także je odczytują. Wówczas możliwe jest poprawianie błędów, które zostały popełnione przez kukiełkę, a nie przez dziecko.
- Dla emocjonalnego wzmocnienia nauki czytania wprowadza się też całościowe rozpoznawanie wyrazów, które później zastępowane jest przez czytanie sylabami.

Nauka metodą symultaniczno-sekwencyjną wyzwala w dziecku zainteresowanie i pozytywne nastawienie do czytania. Jest to niezwykle ważny aspekt warunkujący osiągnięcie sukcesów szkolnych. Uczniowie chętniej podejmują nowe zadania. Wzrasta wyraźnie kompetencja komunikacyjna uczniów. Dzieci uczą się z ciekawością i przyjemnością.

Metoda Krakowska w mojej pracy

Kilkukrotnie brałam udział w szkoleniu z metody symultaniczno-sekwencyjnej. Swego czasu z ciekawości poszperałam w Internecie na czym polega ta metoda, jakie są jej podstawy.

Wówczas pod moją opieką były dzieci 5-6-letnie.

Przygotowywaliśmy się do pójścia do szkoły, a więc zabaw czytelniczych prowadziłam sporo. To wówczas spróbowałam przeprowadzić kilka nowych zabaw i okazało się, że dzieci są nimi zainteresowane. Szybko okazało się jakie dzieci mają umiejętności, które litery znają, a które nie. Jednak co najfajniejsze, dzieci były zaciekawione tym co nowego wprowadzamy.

Któregoś dnia wydrukowałam różne ćwiczenia. Wytłumaczyłam dzieciom na czym polegają zadania, zaś dzieci miały wybrać sobie te, które ich najbardziej zaciekawiły. Dzieci, które czytały wzięły ćwiczenia ze zdaniami, ale młodsze dzieci 5-letnie wzięły proste zadania z samogłoskami, albo sylabami.

Postanowiłam więc, że jeśli będzie ku temu okazja wezmę udział w szkoleniu. Udało się. Szkoliłam się u samej prof. Jagody Cieszyńskiej, autorki tej metody. Jednak szkolenie jedno, a praktyka drugie.

Jest to metoda, która wymaga rzetelności, trzymania się przyjętych zasad, ale z drugiej strony bardzo indywidualna i umożliwiająca naukę czytania już od 3-latków. Wówczas dzieci uczą się czytania bez nacisku, swobodnie, z materiałem rozłożonym na kilka lat.

Na początku podzielię się teorią dotyczącą **metody symultaniczno-sekwencyjnej** zwanej inaczej **krakowską** lub **wczesną nauką czytania** lub **metodą J**.

Cieszyńskiej.

Metoda oparta jest na: **POWTARZANIU, ROZUMIENIU, NAZYWANIU** – autorka wprowadza litery w odniesieniu do konkretnej sytuacji. Jeśli wprowadzamy literę **U** to w powiązaniu z obrazkiem, gdzie chłopiec trzyma się za nogę, bo przed chwilą się pośliznął.

Chłopiec woła „**u**”, bo go boli. Dzieci powtarzają „**u**” i rozumieją znaczenie, bo widzą obrazek.

Nauczyciel czyta, a potem dzieci powtarzają.

Potem następują ćwiczenia typu pokaż „**u**”, a potem dzieci same czytają obrazki i odczytują „**u**”. Bardzo pomocne są tutaj książeczki „*Kocham czytać*” J. Cieszyńskiej.

Dostępne są również plakaty. Plakaty te są ponumerowane, a to ułatwia kolejność wprowadzania liter.

Kolejność – to jest ważna rzecz. Ponieważ autorka opracowała etapy wczesnej nauki czytania, należy się ich trzymać jeśli chce się osiągnąć sukces.

ETAPY wg. metody symultaniczno-sekwencyjnej

Samogłoski – od samogłosek prymarnych do sylaby otwartej

Sylaby – od sylaby otwartej do pierwszych wyrazów

Sylaby – czytanie sylab zamkniętych

Sylaby – czytanie nowych sylab otwartych i zamkniętych

Zdania – samodzielne czytanie tekstów

ETAP I SAMOGŁOSKI

Zaczynamy od samogłosek prymarnych czyli **A, U, Ó, i** (według autorki literka **i** powinna być duża i mieć kropkę. W praktyce drukuję literę **I** wielką i dorysowuję pisakiem kropkę, albo drukuję literkę **i** małą, ale powiększam czcionkę, tak aby wielkością pasowała do pozostałych samogłosek).

Kolejne samogłoski to sekundarne czyli **O E Y**.

W takiej więc kolejności wprowadzam samogłoski. Korzystam z plakatu „*Kocham czytać*”, na którym przedstawione są sytuacje z życia dzieci, a do nich teksty z samogłosek.

Dzieci same potem chętnie powtarzają, opowiadają i rozpoznają litery.

Oczywiście wymyślam tu różne zabawy np. wskazywanie, rzucanie w określaną samogłoskę, szukanie ukrytych w sali kartek z literami, segregowanie ich do pojemniczków.

Tworzę różnorodne emblematy z literami, które wykorzystuję do zabaw np. krople wody z literkami, koszyczki, zwierzątka itp.

Kolejna część to globalne rozpoznawanie i odczytywanie wyrażen dźwiękonaśladowczych.

Wydawnictwo przygotowało bardzo fajny plakat prezentujący zwierzęta i ich odgłosy. Często wracam do tego etapu, nawet jeśli dzieci czytają już sylaby. Zwierzęta to temat, który interesuje dzieci i jest zawsze na czasie.

Kolejna część to nauka globalnego rozpoznawania wyrazów. Zabawy polegają na dobieraniu nazw różnorodnych rodzin wyrazowych np. zabawki, pojazdy, części ciała i twarzy. Ważne jest aby wyrazy te były proste i w formie rzeczownika w mianowniku. Dzieci dobierają etykiety, robią kolekcje itp.

Kolejna część to sylaby otwarte. Wprowadzanie sylab otwartych odbywa się w określonej kolejności. Dzieci powtarzają czytane sylaby, rozpoznają i odczytują. Wywieszane sylaby otwarte odczytujemy, powtarzamy, a potem wyszukujemy i dobieramy w pary, podczepiamy na tablicy sylaby do takich samych.

Gdy już dzieci znają sylaby danego paradygmatu np. **PA< PO< PU< PÓ< Pi<PE<PY** to bawimy się w układanie sylab w określonej kolejności np. do pierwszego pociągu wsiada sylaba **PU** itp. w ten sposób dzieci różnicują poznane sylaby otwarte

Na wcześniejszym etapie dzieci poznają samogłoski, a następnie przechodzą do poznania sylab otwartych. Sylaby poznają na kolejnych **paradygmatach** tj.

PA	PO	PU	PÓ	PE	PI	PI
MA	MO	MU	MÓ	ME	MI	MY
BA	BO	BU	BÓ	BE	BI	BY
LA	LO	LU	LÓ	LE	LI	LY
FA	FO	FU	FÓ	FE	FI	FY
WA	WO	WU	WÓ	WI	WY	
TA	TO	TU	TÓ	TE	TY	TI
DA	DO	DU	DÓ	DE	DI	DY

ETAP II OD SYLABY OTWARTEJ DO PIERWSZYCH WYRAZÓW

Dzieci budują wyrazy z poznanych sylab otwartych np. **PAPE**, **PAPU**, **MAPA**, **MUPE**. Można bawić się w układanie nazw pieska np. **PAPE**, w podaj mi sylaby **MA PA** i odczytywanie co powstało, łączenie w pary, losowanie sylab i odczytywanie. Jest dużo możliwości, a wszystko w formie zabawy.

Dzieci i dorośli wspólnie czytają wyrazy, które nie koniecznie mają jakiś sens, ale ćwiczą się w rozpoznawaniu sylab, można nadawać takim wyrazom sens. Bardzo kreatywny etap.

Dzieci odczytują sylaby składające się z samogłoski i sylaby otwartej np. **APA** – polecam tutaj książeczki z serii *Kocham Czytać*.

Następne dzieci budują i odczytują wyrazy dwu-; trzysylabowe np. **BUTY**, **BUDOWA**, – łączą je z obrazkami, rysują ich znaczenie.

ETAP III CZYTANIE SYLAB ZAMKNIĘTYCH

Następuje wprowadzenie sylab zamkniętych w opozycji do otwartych np. **PO-OP**, **PAAP**, – następują tutaj takie same zabawy jak w przypadku sylab otwartych, np. znajdź takie same sylaby, połącz w pary, pokaż gdzie ... np. „**AP**” itp. Etap ten realizowany jest zgodnie z procedurą autorki J. Cieszyńskiej czyli powtarzanie, rozumienie, nazywanie.

Gdy już dzieci opanują sylaby zamknięte bawimy się w łączenie sylab otwartych z zamkniętymi np. **APTO**, **ALOT**, **OTOP**.

ETAP IV CZYTANIE NOWYCH SYLAB OTWARTYCH I ZAMKNIĘTYCH

Wprowadzamy kolejne, nowe sylaby na paradygmatach.

SA	SO	SU	SÓ	SE	SY		
ZA	ZO	ZU	ZÓ	ZE	ZY		
KA	KO	KU	KÓ	KE	KI		KY
GA	GO	GU	GÓ	GE	GI		GY
JA	JO	JU	JÓ	JE	JI		
NA	NO	NU	NÓ	NE	NY		

oraz dwuznaków w parach:

Ź, RZ, SZ,

C, DZ,

HA, CHA, ŁA, CZA,

DŹA, DRZA, RA.

W takich parach jak wymienione wyżej czyli **Ź** z **RZ**, **CH** z **H**. Uświadamia to dzieciom, że paradygmaty brzmią tak samo, ale inaczej wyglądają. To etap przygotowujący do ortografii w przyszłości.

Wprowadzając te sylaby bawimy się tak samo jak z samogłoskami i sylabami otwartymi np.:

- odczytywanie sylab w paradygmatach;
- dokładanie pod paradygmatem sylab zapisanych na oddzielnych kartonikach, obrazkach /łączenie w pary/;
- rozpoznawanie i odczytywanie sylab w oderwaniu od paradygmatu /np. lodujemy i odczytujemy sylaby/;
- różnicowanie poznanych sylab otwartych;
- wprowadzenie opozycji sylaba otwarta – sylaba zamknięta np.: SA – AS, KA – AK, CA -AC;
- łączenie samogłoski z sylabą otwartą ASA, AKA, OKA;
- łączenie sylab otwartych KASA, JANA;
- sylaby w połączeniu ze spółgłoską, samogłoską czyli wyrazy trzy literowe LIK, BOT;
- spółgłoski miękkie w zestawach SIA SIO SIU SIE SI. AŚ, OŚ, EŚ, UŚ, IŚ, YŚ, ASIA, OSIO, USIU, ESIE, ISI, YSI.

Pomocne tutaj są książeczki wymienione przeze mnie wcześniej.

ETAP V SAMODZIELNE CZYTANIA TEKSTÓW

Dzieci czytają proste zdania, które opisują otoczenie np. **KOT PIJE MLEKO. MAMA ROBI SOK.**

Z doświadczenia powiem, że ostatnie dwa etapy mieszają się. Dzieci szybko orientują się jaka jest zasada czytania paradygmatów. Tak naprawdę najwięcej pracy wymaga 1 etap. Jeśli dzieci nie znają dobrze samogłosek to przechodzenie do kolejnych etapów jest niemożliwe.

Propozycje zabaw

Biało-czerwone barwy – propozycje zabaw z samogłoskami (metoda symultaniczno-sekwencyjna).

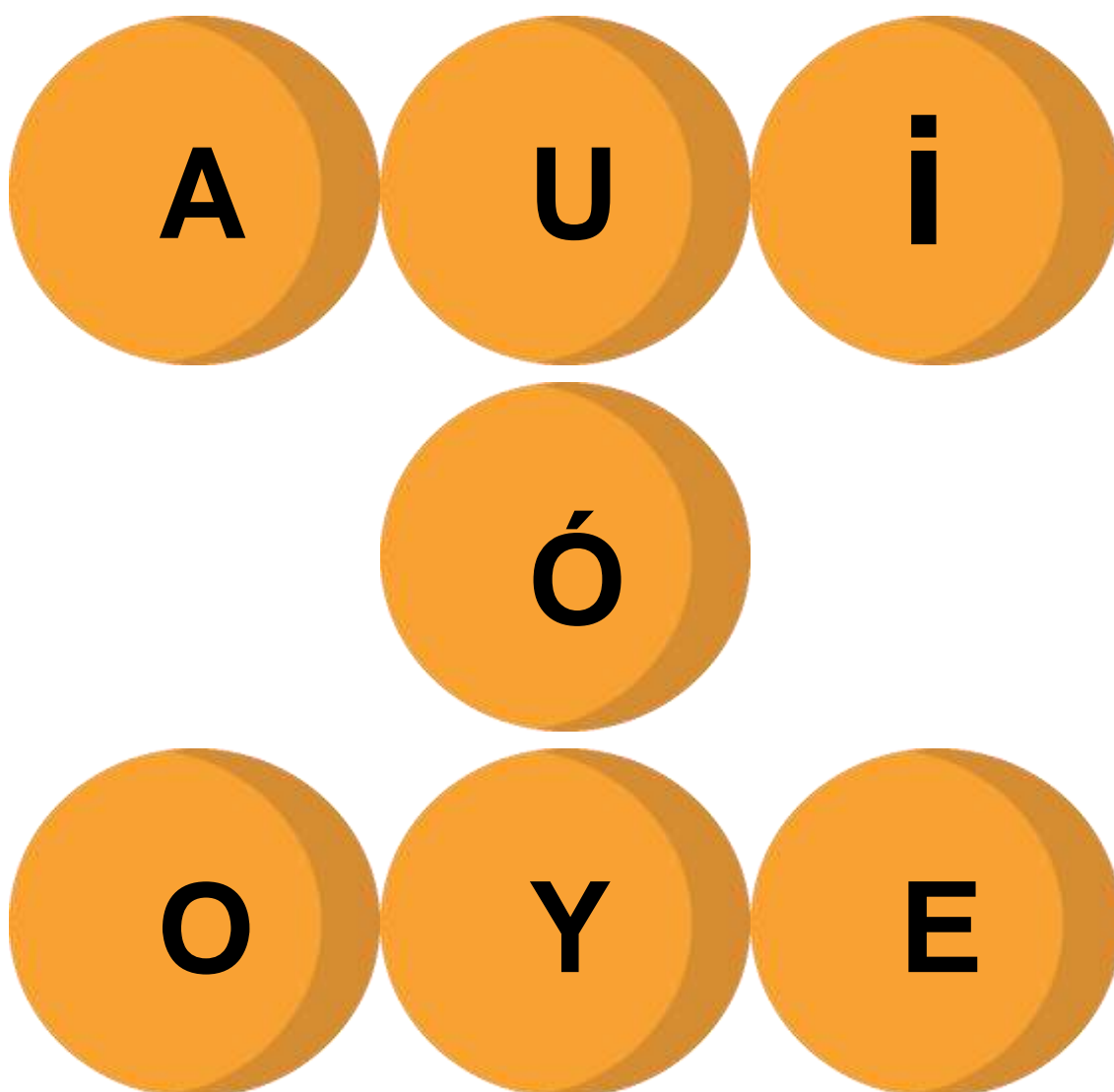
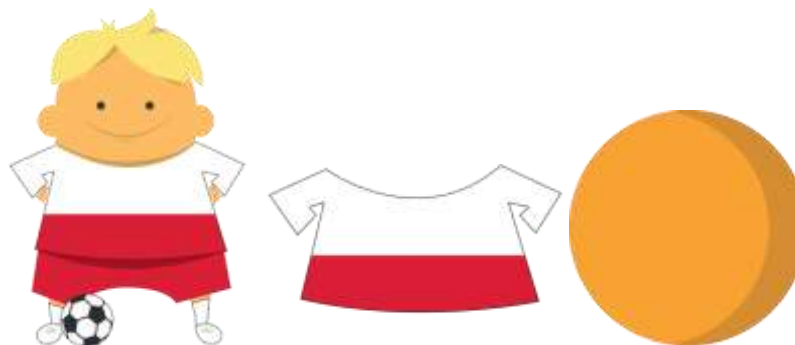
Mam dzieci, które dopiero rozpoczęły przygodę z przedszkolem, a więc realizuję pierwszy etap. Dzieci poznają samogłoski i je utrwalają. Staram się, aby w mojej pracy było wszystko ze sobą powiązane. Jeśli realizuje tematykę o jesieni, to wszystko krąży wokół tego. Samodzielnie wymyślam, tworzę duże obrazki czy karty pracy.

Ostatnio ważnym tematem było Święto Niepodległości, okrągłą rocznicą 100-lecia starałam się stworzyć pomoce powiązane z tematyką patriotyczną. Wpadła mi do głowy propozycja sportowa. Sport narodowy to piłka nożna, choć ja wolę piłkę siatkową. Stworzyłam małego piłkarza, a do niego koszulka oraz piłka. Materiały można wydrukować i wykorzystać w czasie zabaw.

Moje propozycje zabaw to:

- dobieranie **takich samych** samogłosek – na koszulce chłopca oraz na oddzielnej koszulce napisać samogłoski – zadaniem dzieci jest dopasowanie takich samych koszulek, z takimi samymi samogłoskami, które są narysowane na koszulce chłopca. Można dobierać w takie same pary zawodników, koszulki, zawodników do koszulki, zawodników do piłki, zawodników i koszulki i piłki;
- nakrywanie **różnych według polecenia** – zadaniem jest nakrywanie koszulki według polecenia np. połóż chłopcu koszulkę „i” itp. Tutaj jest propozycja do chłopca, który nie ma na koszulce żadnej literki. Dopiero otrzymuje ją od dzieci. Zawodnik może otrzymywać piłkę z określoną samogłoską;
- nakrywanie **różnych według własnego wyboru** – zadaniem dzieci jest dobieranie do chłopca koszulki lub piłki według ich wyborów. Dzieci głośno nazywają samogłoski jakie otrzymuje zawodnik. Dzieci cieszą się, że same też mogą wybrać dla chłopca przedmioty z literkami, które znają;
- dobieranie **kilku elementów** – to jest propozycja, gdy dzieci opanują już samogłoski.

Teraz proponujemy aby np. chłopiec „i” otrzymał piłkę „o”, a koszulkę „u”. Poziom trudności większy. Możemy dobrać do określonego chłopca jeden lub więcej elementów z różnymi samogłoskami.

Kotyliony to również ciekawa propozycja. Można wykorzystać je do wprowadzenia samogłosek i ich utrwalenia.

- „**Gdzie jest?**” – Kotyliony można poukrywać w sali, a dzieci będą je poszukiwały,
- „**Posegregujmy**” – Takie same kotyliony dzieci segregują w odpowiednie pudełeczka, miejsca itp.,
- „**Takie same**” – kotyliony dzieci zawieszają na tablicy, a do nich dobierają kotyliony z takimi samymi literami,
- „**Traf**” – dzieci rzucają woreczkiem, piłeczką w kotylion z określoną samogłoską,
- „**Wyścigi**,- dzieci w parach robią wyścigi, kto pierwszy dotknie kotylionu z określoną samogłoską,
- „**Zatańcz**” – dzieci otrzymują różne kotyliony z literkami. Tańczą sobie przy dowolnej muzyce, a na pauzę w muzyce znajdują sobie parę z tą samą literką,
- „**Co się ukryło?**” – kotyliony leżą na dywanie, wierzchnią stroną do dywanu, tak aby nie było widać literek. Wybrane dziecko, wybiera kotylion, odczytuje literkę, przyczepia do tablicy, dopasowuje parę.

Podsumowanie

Podsumowując zachęcam do pracy metodą symultaniczno-sekwencyjną, gdyż przynosi ona wymierne i szybko zauważalne efekty. Można bawić się tą metodą. Ważne, aby trzymać się jej etapów, ale to w jaki sposób zostaną one przeprowadzone zależy od kreatywności nauczyciela.

Nauka czytania nie musi być nudna, może być ciekawa i wesoła. Zabawy w rozpoznawanie i nazywanie samogłosek, sylab, wyrazów i zdań mogą być połączone z zabawami ruchowymi, z wykorzystaniem różnorodnych rekwizytów. Pamiętajmy też, że dzieci lubią bawić się, powtarzać te zabawy, które przynoszą im radość i zadowolenie. Jeśli więc dzieci chcą ciągle dopasowywać piłkarza i piłki to na to im pozwólmy, wplatajmy tą zabawę podczas zajęć lub przygotujmy taką zabawę w kąciku.

W artykule starałam się przedstawić teorię dotyczącą metody symultaniczno-sekwencyjnej, a następnie zamieściłam przykłady praktycznego wykorzystania.

Wszystkie podane przykłady sprawdziłam praktycznie z dziećmi z mojej grupy przedszkolnej. Zachęcam do wykorzystywania zamieszczonych pomysłów i pomocy.

Cieszy mnie, gdy słyszę lub czytam pozytywne komentarze, że mogłam pomóc. Od tego czego nauczymy dzieci zależy ich i nasza przyszłość.

Wszystkie zamieszczone w artykule zabawy i pomoce są mojego autorstwa. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Bibliografia

- Cieszyńska J., 2001, *Nauka czytania krok o kroku. Jak przeciwdziałać dysleksji*, Kraków.
- Cieszyńska J., 2003, *Metody wywoływania głosek*, Kraków
- Cieszyńska J., 2004-2006, *Seria logopedyczna Kocham Czytać*, Kraków.
- Cieszyńska J., 2006, *Kocham czytać: poradnik dla rodziców i nauczycieli*, Kraków.
- Cieszyńska J., Korendo M., 2007, *Wczesna interwencja terapeutyczna*, Kraków.
- Cieszyńska J. 2011, *Wczesna diagnoza i terapia zaburzeń autystycznych*, Kraków
- Cieszyńska-Rożek, 2013, *Metoda Krakowska wobec zaburzeń rozwoju dzieci*, Kraków
- Bala A., 2013, *Od samogłoski do sylaby otwartej. Scenariusze zajęć przedszkolnych*, Kraków
- Bala A., 2014, *Przedzkolak kocha czytać. Czytanie sekwencyjne*, Kraków
- Bala A., 2014, *Przedzkolak kocha czytać. Czytanie symultaniczne*, Kraków
- Fabisiak-Majcher A., Szmuc E. 2013, *Moje sylabki. Ćwiczenia do nauki czytania metodą symultaniczno-sekwencyjną*, Kraków
- materiały ze szkoleń